

KADIN TUTUKLULARIN YAŞADIKLARI HAK İHLALLERİ ÜZERİNE

Eren Keskin ile Söyleşi

Söyleşi: Esra Aşan, Zeynep Kutluata

Haziran 2012, İstanbul

Türkiye'nin en yakıcı gündemlerinden biri olan tutuklamalar, yargılama süreçlerinin uzunluğundan bu süreçlerin işleyişine kadar çeşitli başlıklarda kamuoyunda tartışıldı. Bu tutuklamalara ilişkin bir konu da, özellikle son dönemdeki cezaevi isyanlarıyla birlikte yakıcılığı daha da hissedilen, tutukluların cezaevinde maruz kaldıkları hak ihlalleri. Basına yansıdığı üzere, hak ihlalleri cezaevlerindeki yakınlarını ziyaret edenleri de çeşitli düzeylerde etkiliyor. Eren Keskin, Mayıs ayında İzmir Aliğa Şakran Cezaevi'ni ziyaret ederek oradaki kadın tutukluların karşılaştıkları hak ihlallerine ilişkin bir rapor hazırladı. Biz de bu rapordan hareketle, kendisiyle Türkiye'de kadın tutukluların ve tutuklu yakınlarının maruz kaldıkları hak ihlalleri üzerine bir söyleşi yaptık. Söyleşinin devamında İzmir Aliğa Şakran Cezaevi'ne ilişkin raporu da bulabilirsiniz.

Türkiye'de tutuklu yargılanma son yıllarda oldukça fazla konuşulan bir konu, ancak cezaevlerinin içinde neler yaşandığına dair çok fazla tartışma ya da bilgi bulunmuyor. Kadın tutuklu sayısının artışı da dikkat çekiyor. Bir avukat ve insan hakları aktivisti olarak cezaevlerini ziyaret edip başvuru aldığınızı biliyoruz. Sizinle hem cezaevlerindeki koşullar ve uygulamalara dair gözlemlerinizi hem de görüştüğünüz tutuklular ya da tutuklu yakınlarının sizinle paylaştıkları sorunlar üzerine konuşmak istedik. Hangi cezaevlerine gidiyorsunuz? Son dönemlerde tutuklu kadınların karşılaştıkları veya sizlere başvuruda buldukları temel sorunlar neler?

Şimdiye kadar Bakırköy ve Aliğa Şakran cezaevlerine gittim. Şakran Cezaevi'ne de sorunlar kamuoyuna yansınca gittim. Gittiğim cezaevlerinde, oraya başka yerlerden nakil olmuş kadınlar da olduğundan, kendileriyle diğer cezaevlerindeki koşullar hakkında da konuşma imkânım oldu.

Kadınların ilk olarak ve çoğunlukla söz ettikleri konu cezaevine girişte, yani tutuklanıp cezaevine götürüldüklerinde, onur kırıcı aramalardan geçirilmeleri. Bu uygulama genel olarak bütün cezaevlerinde var. Bunun dışında, hastane girişlerinde çok ciddi sorunlar yaşıyorlar. En büyük sorun da hastanede tedavi esnasında askerin içeri girmesi. Aslında burada doktorlara da çok büyük sorumluluk düşüyor; çünkü, İstanbul Protokolü çerçevesinde

doktorlar hastayı muayeneye yalnız almak zorunda. İstanbul Protokolü, hekimlerin hasta bakmada, işkence rehabilitasyonunda ve işkencenin belgelenmesinde nelere dikkat edileceği konusunda yaptıkları çalışmalar sonucu ortaya çıkan bir protokol. Asker “Bu kişi terörist” dediğinde, doktor da hastaya ona göre davranıyor. Tedavi esnasında odaya askerin girmesini kabul eden hekimler Tabipler Odası’na şikâyet ediliyor. Bu uygulama ile ilgili fazla başvuru oluyor. Mesela, Fatma Tokmak geçenlerde tedaviyi reddetti; çünkü, tedavi esnasında kıyafetlerini çıkartması gerekiyor ve bu esnada içeride askerler var, ona bakıyorlar. Bunun üstüne Fatma Tokmak çok rahatsız olup tedaviyi istemediğini söyleyip çıkıyor. Birçok kadın benzer olaylar yaşadıklarını söylüyor. Diyorlar ki “Biz sadece bu nedenle hastaneye gitmek istemiyoruz, hastaneye her gidişimizde tacize uğruyoruz.”

Bunun dışında cezaevi hayatına dair sorunlar mevcut. Bir kere, ortak yaşam alanlarını kullanamıyorlar. Sadece hücrede kendileriyle birlikte kalan kişilerle görüşebiliyorlar. Ne kütüphaneye gidebiliyorlar, ne voleybol maçı yapabiliyorlar... Hiçbir şey yapamıyorlar. Bunun dışında, cezaevi çalışanları, kadınların askeri duruşta durmalarını istiyorlar. Her seferinde ayağa kalkıp hazırolda beklemeleri isteniyor. Tabii siyasiler bunu yapmıyorlar. Bu da her seferinde ceza almalarına neden oluyor. Hücre cezası, aile ile görüşme yasağı gibi cezalar alıyorlar.

Banyo çok önemli bir sorun. Sıcak su verilmiyor. Özellikle kış aylarında çok az sıcak su verildi. Bu yüzden ya soğuk su ile yıkanmak zorunda kalıyorlar ya da yıkanamıyorlar.

Kadınlarla erkeklerin sorunları farklılaşıyor mu?

Taciz dışındaki şikâyetler birbirine benzer. Erkeklerde dayak çok yoğun yaşanıyor. Ortak alan kullanımı ve görüş yasaklarına ilişkin sorunlar ortak. Sürekli yasaklar var: Yüksek sesle konuşmak, hazırolda durmamak gibi saçma sapan gerekçelerle çeşitli yasaklar ya da cezalarla karşılaşıyorlar.

Üst arama erkeklere de uygulanıyor mu?

Evet, ama kadınlar taciz olarak değerlendiriyor.

Tutukluların hasta yakınlarını görebilme hakları var mı?

“Haberal yasağı” diye bir yasa çıkarttılar. Bu yasa, tutuklu ve hükümlülerin hasta yakınlarını ziyaret etmelerine olanak sağlıyor ama, KCK tutuklularına uygulanmıyor.

Tutukluların kendileri ağır hasta olduğunda da dışarıya çıkabilmeleri gerekiyor, değil mi?

Tabii, ama bu durum adli tıp raporlarıyla mümkün olabiliyor. Zaten bu konuda da adli tıptan şikâyetçiyiz.

Ayrıca, bu sorunlarla alakalı olarak, şöyle de bir durum var: Cezası kesinleşen kişiler, yani hükümlüler, kendilerine vasi tayin edilmeden, hiçbir iş yapamazlar. Vekâlet de veremezler, önceden verdikleri vekâletin de işlevi kalmaz. Mahkemeden vasi tayini gerekir. Bir avukatın hükümlü ile görüş yapabilmesi ancak vasisinin verdiği vekâlet ile mümkün olur. Yani, hükümlüler ancak vekâlet verirlerse bir avukatla görüşebiliyorlar. Oysa hükümlülerin vasileri olmayabiliyor, varsa da çok uzak yerlerde olabiliyor ya da bilmiyorlar vasilerinin kim olduğunu. Bu çok büyük bir sorun, çünkü bu şekilde hükümlülerle görüşme olanağı da olmuyor. Bu yasal bir engel.

Tutuklu yakını kadınlar ne gibi sorunlar yaşıyorlar?

Tutuklu yakınları da kötü muamele görebiliyorlar, özellikle üst aramalarından son derece şikâyetçiler. Bu uygulama açık cinsel taciz! Bunu kadın gardiyanlar da yapıyor. Mesela, bazen arama yapılırken kadınların iç çamaşırlarını çıkarmaları isteniyor, ama bu sırada arama yapılan odanın kapısı aralık bırakılıyor ve dışarıdaki askerler kadınları bu şekilde görebiliyor. Ayrıca çok sıra bekliyorlar.

Bunlar çok ciddi sorunlar. Ancak bir yandan da 1990'lı yıllarda uygulanan işkencenin ortadan kalktığı söyleniyor. Sizin anlattıklarınızdan da 90'lı yıllardan farklı uygulamalar olduğu sonucunu çıkartabilir miyiz?

Evet, işkence ortadan kalktı deniyor; ancak bu, işkenceye nasıl baktığınla ilgili bir mesele. Eskiden uygulanan sistematik kaba şiddet artık yok; ama bu, olmayacağı anlamına gelmiyor, zaten zaman zaman da oluyor. Yani, yöntemlerde bir değişiklik var ama irade aynı irade. Ortalıkta hâlâ bir işkence iradesi var. Hayata Dönüş Operasyonu'na kadar cezaevlerinde koğu sistemi hâkimdi. O dönemde şimdiki gibi çok ince aramalar yoktu. Avukatlar için de daha rahattı. Şimdiki gibi aramalar olmasa da, o dönemde de tutuklular ve tutuklu yakınları cinsel tacizden şikâyetçi olurlardı. Ama o dönemde dayanışma vardı. Cezaevinde daha fazla dayanışma vardı, tutuklular örgütleniyorlardı, taleplerini örgütlü bir şekilde dile getiriyorlardı. Şimdi yalnızlaştırma var. O nedenle sorunlar bence daha yakıcı hissediliyor. O

zaman da bu sorunlar vardı ama ortak ses çıkarıyorlar, eylemler yapıyorlardı. Şimdi bu yok. Mesela, benim cezaevinde olduğum süreçte, tutuklular cezaevindeki hakları için eylemler yapıyorlardı. Bunun dışında havalandırmalarda bir araya gelinir, tartışmalar, paneller yapılırdı. İnsan görmek cezaevi içinde çok büyük bir ihtiyaç. Hatırlıyorum, kadınlar koğuşundan erkekler koğuşuna gitmek çok heyecan verici bir şeydi, bir hafta bekliyorduk. Çünkü sıkılıyorsun bir noktadan sonra. Düşünün ben altı ayda bunları yaşadım, insanlar yıllardır cezaevinde yaşıyorlar, küçük odalarda kalıyorlar, hep aynı yüzleri görüyorlar. Havalandırma sadece belirli saatlerde. Hakikaten çok zor. Ortak yaşam alanlarının kullanılması mücevher değerinde. Bu anlamda eskiden cezaevleri daha iyiydi. Bence bugün en büyük sorun yalnız olmak. Mesela Şakran Cezaevi'nde bir hükümlü kadın var, ağır hasta, her gün hastaneye gidiyor. Sağlık durumu çok kötü ama tek kişilik hücrede kalıyor. Özellikle Kürt kadın ve erkeklere, Kürt hareketinden olduklarını anladıkları anda, özel bir muamele uyguluyorlar. Askerlerin ölüm haberleri geldiği zaman bu kötü muamele daha da şiddetleniyor.

Biz de cezaevlerinde farklı kesimlerden insanlara farklı uygulamalar olup olmadığını merak ediyorduk. Mesela, Ergenekon soruşturması kapsamında cezaevinde olanlarla KCK'lilerin karşılaştıkları sorunlar hangi noktalarda farklılaşıyor?

Ben Ergenekon soruşturması kapsamında cezaevinde olan tutuklularla hiç görüşmedim. Ama onların da koşulları kamuoyuna yansıyor, oradan takip ediyorum. Sonuçta kim olursa olsun cezaevi koşullarının iyi tutulması gerekiyor. Ergenekon'dan yatanların kadın yakınlarının da aramalardan son derece şikâyetçi olduklarını biliyorum. Ancak kamuoyuna yansıyan bir cinsel taciz vakası yok.

Karşılaşılan bu sıkıntılar cezaevi yönetimine bildirilebiliyor mu?

En önemli şikâyetlerden biri de verilen dilekçelere yanıt alınmaması. Cezaevi yönetimi dilekçe verildikten ancak bir ya da iki ay sonra konuyla ilgili olarak şikâyet sahibini görüşmeye çağırıyor. Yani şikâyetlerine hızlıca cevap alamıyorlar. Özellikle Şakran Cezaevi'ndeki ikinci müdürün her başvurudan sonra dilekçe yazarları çağırıp tehdit etmesi söz konusu. Bu kişi, 1996'da Diyarbakır Cezaevi'ndeki katliamda¹ bulunmuş biri. Kadınlar bu müdürün kendilerine “Diyarbakır'ı mı yaşamak istiyorsunuz?”, “Size Diyarbakır'ı yaşatırım” gibi tehditlerde bulunduğunu söylüyorlar.

Avukatlar arasında cezaevlerindeki hak ihlalleri konusunda yürütülen ortak çalışmalar var mı?

Bütün kurumlar kendi çalışmalarını yapıyorlar. İnsan Hakları Derneği Cezaevi Komisyonu çalışan bir komisyon. Çağdaş Hukukçular Derneği de çeşitli çalışmalar yapıyor. Tek tek kurumların yaptığı çalışmalar var ama ortak yapılan işlere ben çok fazla rastlamıyorum.

Bu çalışmaların cezaevi koşulları üstünde bir etkisi oluyor mu?

Kamuoyuna dönük raporların, bir süreliğine de olsa, önemli bir etkisi oluyor. Bu sebeple, cezaevinde yaşanan sorunları kamuoyuna aktarmak gerekiyor. Eskiden bu konular kamuoyuna bu kadar fazla yansımazdı, ama şimdi sosyal medyanın da gelişmesiyle birlikte, çok fazla insana ulaşılabilir. Bence bu çok önemli, çünkü bir olay yaşandığında anında herkesin haberi oluyor.

Kadın gardiyanların, polislerin sayısında bir artış var mı?

Evet, kadın gardiyanların sayısı arttı. Onlar da aslında baskı altında. Polis sayısı çok arttı, bununla birlikte kadın polis sayısı da. Şimdi eskisinden daha fazla sayıda kadın, polis olmak için başvuruda bulunuyor. Aslında ben de kadın polis tercih ederim. Zaten cezaevlerinde kadın bölümlerinde sadece kadın gardiyanlar var, aramaları onlar yapıyorlar.

Genel olarak tutuklama süreçlerini nasıl değerlendiriyorsunuz?

Hukukta devlet çok ikiyüzlü davranıyor. Şöyle ki, eskiden kitapları nedeniyle, yazıları nedeniyle birçok insan tutuklanıyordu ve bizler de düşünce ve ifade özgürlüğü ihlallerinden bahsediyorduk. Şimdi -gazetecileri ayrı tutarsak- ifade özgürlüğünden dava açılmıyor. Eskiden Terörle Mücadele Yasası'nın 8. Maddesinden (sonraki değişikliklerle 3. Madde oldu) dava açılıyordu.

Fakat burada o kadar büyük bir aldatmaca var ki! Mesela KCK operasyonlarında tutuklananların hepsi aslında düşünce suçlusu. Düşünceleri nedeniyle cezaevindeler. Tutuklananların çok büyük bölümü katıldıkları basın açıklamaları, basın toplantıları nedeniyle tutuklular. Gazeteciler yaptıkları haberler nedeniyle tutuklular. Ben bu kadar fütursuzca tutuklama kararı hiçbir dönemde görmedim. Gereksiz tutukluyorlar. Bütün telefonlar dinleniyor. Eskiden bu alanlarda çalışan bazı insanlar dinleniyordu. Şimdi herkes dinleniyor. Savcılar telefon konuşmalarını yorumlayarak tutuklama talebinde bulunuyorlar.

Mesela, şöyle bir örnek vereyim: İki ev arkadaşı var. Biri diğerine diyor ki “Ben bugün eve geç geleceğim, temizliği sen yapar mısın?” Bu konuşma, evdeki örgütsel şeylerin temizliğini yapmak olarak yorumlanıyor. Bundan dolayı tutuklanıyor insanlar.

Diyarbakır’daki ana KCK davasında da benzer bir durum var. Silahlı ya da bombalı eylem gibi bir suçlama yok. “Neden onunla konuştun?”, “Neden kültür ve sanat kurumu kurdun?”, hep böyle suçlamalar... O nedenle düşünce suçluları çoğalmış durumda Türkiye’de.

Türkiye’de bir “12 Eylül” havası var. Belki koşullar o kadar ağır değil ama çok farklı kesimlerden çok fazla insan tutuklu. Tutuklu sayısı her geçen gün artıyor. Korku yaratan her sistem anti demokratiktir. Eskiden öldürülmekten korkuyorduk, şimdi tutuklanmaktan. Ben her gece yatarken “Acaba bu gece gelecekler mi?” diye soruyorum kendi kendime ve tutuklanma ihtimaline karşı hazırlık yapıp öyle yatıyorum. Eskiden de her gün dışarı çıkarken “Acaba bugün öldürülecek miyim?” derdik. Tabii ki koşullar değişiyor, baskı yöntemleri değişiyor. Artık eskisi kadar kolay insan öldüremiyorlar ama şimdi de çok kolay tutukluyorlar.

Tutuklanmak sadece özgürlüğünden mahrum kalmak değil. Tutuklanan insanların çocukları var, ev kiralari var, işleri var... İnsanların hayatları her açıdan, ekonomik açıdan da, mahvoluyor. Devlet insanların hayatlarını çalıyor. Mesela KCK davasından tutuklu bir arkadaşım var. Kızı kan kanseri ve hastanede yatıyor. O kıza bakacak kimse yok. Bu artık vicdansızlık! İnsanlar hasta bir yakınını göremiyor ya da bir yakınının cenazesine gidemiyor. Ergenekon’dan yatanlara bu hak tanınıyor ama KCK’lilere tanınmıyor. Kürt ve sol siyasi tutuklara karşı çok ciddi bir ayrımcılık var. Hukuk da insanına göre işliyor.

Sizce nasıl bir toplumsal mücadeleye ihtiyacımız var?

İşe meselenin adını koyarak başlamak gerekiyor. Kürt sorununun çözümünü istiyorsak PKK’yi yok saymak mümkün değil; PKK’yi de işin içine katacak bir çözüm bulmak gerekiyor. Böyle bir irade gelişirse tutuklamalar zaten azalır ya da biter. Ama böyle bir iradenin olduğunu görmüyoruz.

Öte yandan tutuksuz yargılama olsun diyenler var. Şu anda Özel Yetkili Mahkemeler’in kaldırılması tartışılıyor. Ama hâlâ belediyelere KCK operasyonları yapılıyor. Bildiğiniz gibi en son Van Belediye Başkanı tutuklandı.

Eskiden biliyorduk ki yargı bütünüyle militarizme bağlı. Onlara ne talimat verilirse onu yaparlar. Eskiden bir taneydi, şimdi bir de bir tarikat çıktı.

Vicdansızca bir tutuklama söz konusu. Savcılar dosyaları bilmiyorlar. Zeynep Kuray'ın sorgusuna katıldım. Zeynep talimat alarak gazetecilik yapmakla tutuklanıyor. Savcılığın elinde bir telefon görüşmesinin kaydı var. Bir haberle ilgili ANF Fırat Haber Ajansı'nın müdürüyle arasında geçen bir görüşme. Zeynep orada bağıyor "Ben kimseden talimat almam, sen kimsin!" diye. Savcıya dedim ki "Bu kadın talimat almakla suçlanıyor ama eğer siz bu konuşmayı değerlendirseydiniz tam tersi karar vermeniz gerekirdi." Zeynep "Kimseden talimat almam." diyor ama buna rağmen talimat alarak gazetecilik yapmaktan tutuklanıyor. Bu kadar da saçma sapan.

Eskiden işkence vardı, polis sorguları işkenceyle alınan ifadelerdi. Evet, artık o kaba yöntemler kullanılmıyor. Çoğu, susma hakkını kullanıyor ya da suçlamaları reddediyor. Fakat hiçbir itiraf ya da kabul olmamasına rağmen tutuklanıyorlar. Telefon konuşmalarıyla insanlar tutuklanıyor.

Çok teşekkür ederiz söyleşimize katıldığınız için...

ŞAKRAN (İZMİR) CEZAEVİ GÖZLEM RAPORU

22 Mayıs 2012

Av. Eren Keskin

Gözaltında Cinsel Taciz ve Tecavüze Karşı

Hukuki Yardım Bürosu

İzmir-Aliğa-Şakran Cezaevi'nde bulunan kadın tutuklu ve hükümlülerin şikâyetlerinin kamuoyuna yansması ile birlikte, cezaevinin genel durumunu görmek ve mahpusların şikâyetlerini araştırmak üzere cezaevine gidildi.

Cezaevinde yapılan gözlem ve mahpusların anlatımları doğrultusunda aşağıda yer alan rapor hazırlandı.

1-) CEZAEVİNİN GENEL DURUMU

Şakran Cezaevi, yaklaşık beş ay önce açılmış bir cezaevi. İzmir'e uzaklığı yaklaşık 1,5 saat. Cezaevine ulaşım imkânları sınırlı.

Cezaevi, yerleşim yerlerine uzak bir mesafede kurulmuş. Şakran Cezaevi'ne girildiğinde, mahpuslarla görüşme işlemlerinin yapıldığı başvuru merkezine gitmek için uzun bir mesafe yürümek zorunda kalınıyor. Özellikle, yaşlı ve hasta mahpus yakınları için bu önemli bir sorun teşkil etmekte.

Görüş başvurusu işlemlerinin tamamlanmasının ardından nakil araçlarının yardımıyla görüşme yerlerine ulaşılabilir.

Cezaevinin içinde kadınlar, çocuklar, gençler ve erkekler için ayrı binalar inşa edilmiş durumda. Nakil araçları sınırlı sayıda olduğundan, görüşçüler ayakta ve son derece sıkışık bir biçimde görüş yerlerine ulaşabiliyorlar.

2-) ŞAKRAN CEZAEVİ'NE NAKLEDİLEN MAHPUSLARIN ANLATIMLARI

Cezaevine, Adana Karataş Cezaevi'nden nakledilen kadın mahpusların anlatımları son derece dikkat çekici ve tüyler ürpertici.

Karataş Cezaevi'nden nakledilenlerden iki yıldır cezaevinde bulunan, Özgür Halk dergisinde çalışan Sevcan Atak şunları anlattı:

“...Cezaevine girişte bizi araçtan indirdikten sonra, tek tek arama noktasına almak istediler. Biz, tek aranmak istemediğimiz söyledik. Bunun üzerine tekrar ring aracına bindirdiler. Sonra, tekrar tek tek indirmeye başladılar. Arama noktasına giren arkadaşlarımızın karşı koyuş ve haykırışlarını duyuyorduk. Aslında, biz normal bir aramayı tabii ki kabul ediyorduk. Ama bize dayatılan, onur kırıcı ve taciz içeren bir aramaydı. Altı yedi kadın gardiyan gülererek, “Girişe hazır mısınız?” diyerek kıyafetlerimizi zorla çıkarmaya başladılar. Birçoğumuzun kıyafetleri yırtıldı. Saçlarımız çekildi, yere yatırıldık. Pantolonlarımız ve iç çamaşırlarımız zorla çıkarıldı. Bu arada fark ettik ki içeride hepimizin sağlık dosyalarına bakmışlar ve özellikle rahatsız olduğumuz vücut bölgelerimizden bize zarar vermeyi amaçlamışlardı. Örneğin, rahim hastalığı olanların rahim bölgelerine, böbrek hastalığı olanların böbrek bölgesine,

migreni olanların başına vuruyorlardı. Sonunda hepimiz cırılçıplak kaldık. Kadın gardiyanlar bizi o şekilde bırakıp kapıyı da açık bırakmak suretiyle dışarı çıktılar. Ve aralık olan kapıdan askerlerin bize baktıklarını gördük. Bu durum hepimizi korkunç bir biçimde rahatsız etti. Yaşadığımız cinsel taciz, hepimizi çok etkiledi.

Yaşadıklarımız nedeniyle suç duyurusunda bulunduk. Savcılığa götürüldüğümüzde Kürtçe ifade vermek istediğimizi söyledik, bunun üzerine başvurumuz alınmadı...”

Şakran Cezaevi'ne, gerek Adana Karataş Cezaevi'nden gerek Bergama Cezaevi'nden nakledilen mahpuslar ile tutuklanır tutuklanmaz Şakran Cezaevi'ne konulan mahkûmların da cezaevine girişte yaşadıkları sorunlara ilişkin anlatımları birbirini tekrarlar nitelikteydi.

3-) HASTANE SEVKLERİNDE YAŞANAN SORUNLAR

Öncelikle belirtmek gerekir ki, hasta mahpusların cezaevi bünyesinde bulunan revire yaptıkları başvurular, sonuçsuz kalmakta.

Mahpuslar, verdikleri dilekçelerine çok uzun süre cevap almadıklarını ve tedavide bu nedenle geç kalındığını belirttiler. Ayrıca, özellikle hastane sevklerinde sorunlar yaşadıklarını, gidiş gelişlerde sözlü tacizlere maruz kaldıklarını anlattılar. Hastaneye gittiklerinde muayene odasına askerlerin de girdiğini, kelepçelerin açılmadığını, askerlerin hekimlere hitaben muayeneye getirilen mahpusların “tehlikeli ve terörist” olduklarını beyan ettiklerini ve hekimlerin de çoğunlukla duruma sessiz kaldıklarını anlattılar. Bu nedenle birçok mahpus, muayene ve tedavi olmadan cezaevine geri döndüklerini belirttiler.

Bu durum nedeniyle, özellikle Tabipler Birliği'nin genel bir araştırma yapması gerektiği görüşündeyiz. Bu arada, görüşülen kadın mahpuslar özellikle ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası almış olan ve ağır hasta durumunda olan Türkan İpek ile ilgili de bilgi verdiler.

Yirmi yıldır cezaevinde olan ve midesinden ağır bir rahatsızlığı bulunan Türkan İpek'in tek başına bir hücrede tutulduğunu, çok sık hastanenin acil servisine kaldırıldığını ve kendisi için endişelendiklerini belirttiler.

4-) ŞAKRAN CEZAEVİ'YLE İLGİLİ DİĞER GENEL ŞİKÂyetLER

Görüşüler mahpusların hepsi cezaevi ikinci müdürünün, kendilerine yönelik tehditlerine değindiler.

İkinci müdürün, sürekli 1996 yılında Diyarbakır Cezaevi'nde yaşanan ve on bir kişinin yaşamını yitirdiği olayda görevli olduğunu hatırlattığını “1996’yı yaşamak istemiyorsanız emirlere uyacaksınız” dediğini ve kendisiyle yapılan tüm karşılıklı görüşmelerde “askeri duruş” dayattığını anlattılar.

Mahpusların ortak şikâyetlerinden biri de cezaevinde dağıtılan yemeklerin çok kötü olduğu yönünde. Yemeklerden kıl, böcek gibi şeyler çıktığını, bu nedenle çoğunlukla aç kaldıklarını da anlattılar.

Mahpusların açık görüş günlerinin kendilerine çok geç, hatta aynı gün haber verildiğini, bu nedenle ailelerine haber veremediklerini ve açık görüş yapamadıklarını belirttiler. Ayrıca, iletişimde sorunlar yaşadıklarını, mektup ve faksalarda çok gecikmeler olduğunu da anlattılar.

5-) MAHPUSLARIN KALDIKLARI MEKÂNLARA İLİŞKİN ŞİKÂyetLER

Mahpuslar on bir kişilik odalarda kalıyorlar. Havalandırma sabah saat 09.00’da açılıyor. Oysa, mahpuslar sabah 06.30 - 07.00 gibi kalkıyorlar ve spor yapmak istiyorlar. Ancak, kahvaltıdan önce bu mümkün olmuyor. Bu nedenle havalandırma kapılarının sabah erken saatlerde açılmasını istiyorlar.

Şakran Cezaevi’nde, ortak yaşam alanlarının kullanılmasına kesinlikle izin verilmiyor. Diğer odalarda kalan mahpuslarla kütüphane veya benzeri ortak yaşam alanlarında buluşamıyorlar. Birlikte kalan on bir kişi cezaevi idaresi tarafından sadece birbirlerine mahkûm ediliyorlar.

SONUÇ:

Şakran Cezaevi’nde yapılan incelemede ve mahpuslarla yapılan görüşmelerde yukarıda ayrıntılarına yer verdiğimiz ihlaller saptanmıştır. Mahpusların ortak anlatımlarından özellikle cezaevine girişte yaşanan ve Türk Ceza Kanunu’nda cinsel taciz olarak tanımlanan suçun olduğu kanısına tarafımızca kanaat getirilmiştir. Ayrıca, mahpusların maruz kaldıkları ihlallerin ve yukarıda anlatılan diğer şikâyetlerin de, özellikle tecrit koşullarında yaşayan mahpuslar açısından fiziksel ve psikolojik travmalara neden olduğu düşüncesine varılmıştır.

¹ 1996'da Diyarbakır E Tipi Cezaevi'ne operasyon düzenlenmiş, 10 tutuklu ölmüş, 24 tutuklu da yaralanmıştı. AİHM'e taşınan dava sonucunda Türkiye'ye ağır bir tazminat cezası verilmişti. "Türkiye, Diyarbakır Cezaevi Katliamı'ndan Ağır Tazminat Ödeyecek", Bianet, erişim 16.06.2012. <http://bianet.org/bianet/insan-haklari/122205-turkiye-diyarbakir-cezaevi-katliamindan-agir-tazminat-odeyecek>.